

Research article

**Evaluation of the Bachelor of Public Health Program in
Dental Public Health (revised in 2017)
Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen**

siripa kongsri

Dentist, Senior professional
level, Sirindhorn College of
Public Health, Khon Kaen

Wongwarin Pichailak

Dentist, professional level,
Sirindhorn College of Public
Health, Khon Kaen

Abstract

This descriptive research aimed to evaluate the Bachelor of of Public Health Program in Dental Public Health (revised in 2017), Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen. This study was based on CIPP Model which examined context, input, process, product. The participants were 15 lecturers and 203 students. The instruments were questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics. The results were as follows: Context: Philosophy and objectives of program are consistent. Input: lecturers were satisfied with curriculum at a high level. Students were satisfied with curriculum at a high level. Process: All Students were satisfied with teaching and facilities at a high level. Product: Students self-assessed about learning outcomes at a high level.

Key words: curriculum evaluation; evaluative item

Corresponding author

siripa kongsri

E-mail : siripa59@gmail.com

Received date : 4 October 2021

Revised date : 18 October 2021

Accepted date : 15 November 2021

บทความวิจัย (Research article)

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

**การประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น**

ศิริภา คงศรี

ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

วงศ์วฤณ พิชัยลักษณ์

ทันตแพทย์ชำนาญการ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการนำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข พ.ศ. 2560 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคืออาจารย์ จำนวน 15 คน และนักศึกษา จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็น แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ปรัชญาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตรทุกข้อ และทุกวัตถุประสงค์จะมีรายวิชาที่มีคำอธิบายรายวิชาที่สัมพันธ์กัน ด้านปัจจัยนำเข้า การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากหลักสูตร ตาม curriculum mapping สูงสุด คือด้านทักษะทางปัญญาและด้านคุณธรรม จริยธรรม ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เห็นว่าการจัดฝึกปฏิบัติ/ฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษามีทักษะการทำงานในชุมชนมากขึ้น ด้านผลผลิต นักศึกษาประเมินตนเองต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี พบว่า นักศึกษาทุกชั้นปีประเมินตนเองว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผู้รับผิดชอบบทความ

ศิริภา คงศรี

อีเมลล์ : siripa59@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับ : 4 ตุลาคม 2564

วันที่แก้ไขบทความ : 18 ตุลาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ : 15 พฤศจิกายน 2564

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

โดยสรุป หลักสูตรมีคุณภาพ การบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับดี และผลลัพธ์การเรียนรู้อยู่ในระดับดี ควร
มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับระบบบริการทันตสาธารณสุขในปัจจุบัน

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร; องค์ประกอบการประเมิน

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

บทนำ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ได้จัดการเรียนการสอนสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข โดยใช้หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงมาจากฉบับ พ.ศ. 2554 และจะครบวงจรที่ต้องปรับหลักสูตรในปี 2564 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ¹ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 กำหนดให้ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตรหรือทุกรอบ 5 ปี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินการประเมินการนำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพียงใด ขณะเดียวกันบริบทต่างๆของประเทศ นโยบายการศึกษาชาติ นโยบายสาธารณสุข สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 กำหนดปรัชญาไว้ว่า มุ่งผลิตบัณฑิตเป็นนักจัดการสุขภาพช่องปากและสุขภาพชุมชน มีทักษะในการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม และให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เพื่อการพัฒนาสุขภาพประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์คือ หลักสูตรต้องการผลิตบัณฑิตด้านทันตสาธารณสุขที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการสุขภาพช่องปากและสุขภาพชุมชน มีทักษะในการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม และให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนด้านสาธารณสุข และรองรับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศ ในปีการศึกษา 2563 จะมีนักศึกษาสำเร็จการศึกษาที่ใช้การเรียนการสอนในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 เป็นรุ่นแรก จำนวน 63 คน

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ได้ใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 มาเป็นเวลา 4 ปี ซึ่งจะครบวงจรการปรับปรุงหลักสูตร จึงทำการประเมินการใช้หลักสูตร^{2,3} โดยกำหนดกรอบการประเมินการใช้หลักสูตร โดยใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP Model ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินการนำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข พ.ศ. 2560 ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่นในวงรอบถัดไป

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในหลักสูตรทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน และนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 -ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 รวม 203 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ดังนี้ 1. แบบวิเคราะห์เอกสารความสอดคล้องของ ปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชา และวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง(จุดดำตามที่กำหนดไว้ใน curriculum mapping) ของหลักสูตรในแต่ละชั้นปี 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในประเด็นดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวม 23 ข้อ และการฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 26 ข้อ 3. แบบสอบถาม ความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 1- 4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชา และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รวม 11 ข้อ 4. แบบประเมินด้านผลลัพธ์การเรียนรู้หลังการเรียนรายวิชา เป็นแบบประเมินตนเองของ นักศึกษาที่ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้หลังการเรียนรายวิชาเสร็จสิ้นแต่ละวิชาตามชั้นปี การประเมินเป็นมาตรฐาน ประเมินค่า 5 ระดับ การแปลผล ดังนี้ 1.0 -1.5 หมายถึง น้อยที่สุด 1.51-2.50 หมายถึง น้อย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 3.51-4.50 หมายถึง มาก 4.51-5.0 หมายถึง มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัย การสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ HE6320143 เลขที่ SCPHKIRB64001 ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน ระหว่างเดือนธันวาคม 2563 – พฤษภาคม 2564

ผลการวิจัย

1. การประเมินด้านบริบท ปรัชญาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตรทุกข้อ และทุกวัตถุประสงค์จะมีรายวิชาที่มีคำอธิบายรายวิชาที่สัมพันธ์กัน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า

2.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากหลักสูตร ตาม curriculum mapping พบว่า ชั้นปีที่ 1 ด้านที่สูงที่สุดคือด้านทักษะทางปัญญา ร้อยละ 29.8 รองลงมาคือด้านคุณธรรม จริยธรรม ชั้นปีที่ 2 ด้านที่สูงที่สุดคือด้านทักษะทางปัญญา ร้อยละ 30.9 รองลงมาคือด้านคุณธรรม จริยธรรม ชั้นปีที่ 3 ด้านที่สูงที่สุดคือด้าน

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

คุณธรรม จริยธรรม ร้อยละ 23.1 รองลงมาคือด้านทักษะทางปัญญา ชั้นปีที่ 4 ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 (ตารางที่ 1) ในด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ต่ออาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อหลักสูตร

รายการประเมิน	อาจารย์			นักศึกษา		
	X	SD	แปลผล	X	SD	แปลผล
1. หลักสูตรและขอบเขตเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4.30	0.48	มาก	4.17	0.73	มาก
2. การจัดการศึกษาสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร	4.40	0.52	มาก	4.16	0.73	มาก
3. มีการจัดแผนการศึกษาตลอดหลักสูตรอย่างชัดเจนต่อเนื่อง	4.60	0.52	มากที่สุด	3.97	0.87	มาก
4. มีปฏิทินการศึกษาและโปรแกรมการศึกษาแต่ละภาคอย่างชัดเจน	4.70	0.48	มากที่สุด	3.97	0.95	มาก
5. การจัดรายวิชาภาคทฤษฎี/ภาคทดลองตามแผนการศึกษาแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม	4.40	0.52	มาก	4.01	0.81	มาก
6. การจัดรายวิชาภาคปฏิบัติตามแผนการศึกษาแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม	4.50	0.53	มาก	3.97	0.83	มาก
เฉลี่ย	4.55	0.51	มากที่สุด	4.36	0.60	มาก

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอน

รายการประเมิน	อาจารย์			นักศึกษา		
	X	SD	แปลผล	X	SD	แปลผล
1. อาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน	4.40	0.52	มาก	4.44	0.65	มาก
2. อาจารย์สอนตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชาและผลลัพธ์การเรียนรู้	4.50	0.53	มาก	4.41	0.63	มาก
3. มีการจัดแผนการศึกษาตลอดหลักสูตรอย่างชัดเจนต่อเนื่อง	4.40	0.52	มาก	4.41	0.68	มาก
4. อาจารย์ให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดี	4.50	0.53	มาก	4.41	0.66	มาก
5. อาจารย์สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.70	0.48	มากที่สุด	4.38	0.68	มาก
เฉลี่ย	4.50	0.55	มาก	4.4	0.56	มาก

3. การประเมินกระบวนการ

ความคิดเห็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในหลักสูตรทันตสาธารณสุขต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.51 ค่าเฉลี่ยภาพรวมการวัดและประเมินผล เท่ากับ 4.56 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.43 ค่าเฉลี่ยภาพรวมการวัดและประเมินผล เท่ากับ 4.4 (ตารางที่ 3)

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	อาจารย์			นักศึกษา		
	X	SD	แปลผล	X	SD	แปลผล
การจัดการเรียนการสอน						
1. วิธีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชา และผลลัพธ์การเรียนรู้	4.30	0.48	มาก	4.10	0.78	มาก
2. มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ/ สื่อประกอบการสอน/เอกสารประกอบการสอนที่เหมาะสม	4.30	0.48	มาก	4.15	0.74	มาก
3. วิธีการสอนหลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง	4.60	0.52	มากที่สุด	4.15	0.77	มาก
4. การเรียนการสอนส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ “บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์	4.60	0.52	มากที่สุด	4.28	0.74	มาก
5. การเรียนการสอนมีการส่งเสริมการคิดการประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ	4.50	0.53	มาก	4.18	0.76	มาก
6. การเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมต่อการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน	4.80	0.42	มากที่สุด	4.29	0.74	มาก
7. มีแนวทางการดูแลช่วยเหลือและพัฒนา นักศึกษาที่มีการเรียนรู้ช้า /ผลการเรียนอ่อน	4.50	0.53	มาก	4.08	0.85	มาก
เฉลี่ย	4.51	0.50	มากที่สุด	4.43	0.62	มาก

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

รายการประเมิน	อาจารย์	นักศึกษา	รายการประเมิน	อาจารย์	นักศึกษา	รายการประเมิน
การวัดและประเมินผล						
8. วิธีการวัดประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาและผลลัพธ์การเรียนรู้	4.40	0.52	มาก	4.19	0.76	มาก
9. การประเมินผลภาคทฤษฎีสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.50	0.53	มาก	4.24	0.72	มาก
10. การประเมินผลภาคปฏิบัติสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.60	0.52	มากที่สุด	4.26	0.72	มาก
11. มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.50	0.53	มาก	4.15	0.79	มาก
12. การประเมินผลโปร่งใส เป็นธรรม และเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์และข้อตกลงกับนักศึกษา	4.80	0.42	มากที่สุด	4.18	0.78	มาก
เฉลี่ย	4.56	0.50	มากที่สุด	4.4	0.62	มาก

ความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และ 4.52 ตามลำดับ ความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 4.30 ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยภาพรวมของกระบวนการขั้นตอนการฝึกเท่ากับ 4.30 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการจัดฝึกปฏิบัติ/ฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษามีทักษะการทำงานในชุมชนมากขึ้น เท่ากับ 4.66 ความพึงพอใจต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนในการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 3.94 โดยประเด็นความคิดเห็นต่อวัสดุ/อุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนในการฝึกปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 ความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้สอนแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 โดยด้านมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการได้ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และ 4.52 ตามลำดับ ความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 4.30 ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยภาพรวมของกระบวนการขั้นตอนการฝึกเท่ากับ 4.30 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการจัดฝึกปฏิบัติ/ฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษามีทักษะการทำงานในชุมชนมากขึ้น เท่ากับ 4.66 ความพึงพอใจต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนในการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 3.94 โดยประเด็นความคิดเห็นต่อวัสดุ/อุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนในการฝึกปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 ความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้สอนแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 โดยด้านมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการได้ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

4. การประเมินผลผลิต

การประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้นักศึกษา โดยการประเมินตนเองเมื่อจบการเรียนในแต่ละชั้นปี พบว่า นักศึกษาทุกชั้นปีประเมินตนเองว่า มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านที่มีค่าสูงสุดของชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 คือด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านที่มีค่าสูงสุดของชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 คือด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยการประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้นักศึกษา โดยการประเมินตนเองแยกตามชั้นปี

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 5)	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.60	4.45	4.47	4.41
2. ด้านความรู้	4.56	4.38	4.33	4.34
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.56	4.38	4.36	4.38
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.63	4.30	4.49	4.38
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.45	4.26	4.39	4.33
6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	-	4.34	4.34	4.34

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามคำถามงานวิจัย ดังนี้

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาอย่างไร ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้อง ปรัชญาของหลักสูตรกำหนดไว้ว่า มุ่งผลิตบัณฑิตเป็นนักจัดการสุขภาพช่องปากและสุขภาพชุมชน มีทักษะในการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม และให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เพื่อการพัฒนาสุขภาพประชาชน เป็นเหมือนทิศทางการกำหนดวัตถุประสงค์และการจัดรายวิชาของหลักสูตร ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน คำอธิบายรายวิชาที่กำหนดในหลักสูตรทุกรายวิชา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา ทรงแพทย์⁶และอาภากร เปรี้ยวนิม⁷ ที่พบว่า โครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และรายวิชาที่จัดในหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมากถึงปานกลาง

2. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาดำรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร/ในแต่ละชั้นปีหรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อจบการศึกษา ผลลัพธ์การเรียนรู้จากการประเมินตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะเป็นผลที่แสดงภาพรวมของหลักสูตรได้เป็นอย่างดีเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เรียนครบทุกวิชาของหลักสูตรแล้วทั้งภาคทฤษฎี ภาคทดลอง และฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม ค่าเฉลี่ยผลลัพธ์การเรียนรู้จากการประเมินตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทุกด้านอยู่ในระดับดี (ช่วงคะแนน 4.33-4.41) ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือด้านทักษะทางปัญญาและด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์จากเอกสารหลักสูตร มคอ.2 เกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากหลักสูตรตาม curriculum mapping ที่ว่า ชั้นปีที่ 4 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดกับนักศึกษา กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตาม curriculum mapping) จะพบว่าสอดคล้องกัน แสดงถึงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาดำรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผลลัพธ์ที่เกิดสัมพันธ์กับอัตลักษณ์บัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนกที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ว่าเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วบัณฑิตจะมีสมรรถนะข้อแรกคือ มีคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพ มีจิตสาธารณะ รักษาสิทธิของผู้ใช้บริการ และเป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพ ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนทุกชั้นปีทุกรายวิชาจะสอดแทรกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของการเป็นผู้ให้บริการหรือนักสาธารณสุขที่พึงมี ดังนั้นการมีคุณธรรม จริยธรรมจึงมีความสำคัญมาก ผลการประเมินหลักสูตรชี้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานมีคุณสมบัติข้อนี้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภากร เปรี้ยวนิม⁷ การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามรูปแบบ CIPPI ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรม มีระเบียบวินัย จิตอาสา เป็นผู้นำด้านสุขภาพ

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ทำให้ปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีขั้นตอน และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ด้านการบริหารหลักสูตรในประเด็นหลักสูตรตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.55 โดยเรื่องปฏิทินการศึกษาและโปรแกรมการศึกษาแต่ละภาคอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.70 แต่ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.36 โดยเรื่องหลักสูตรและขอบเขตเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.17 หากเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรเห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่าความคิดเห็นของนักศึกษา ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริภา คงศรี⁸ ประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข พ.ศ. 2554 การประเมินการบริหารหลักสูตร พบว่า อาจารย์พึงพอใจในระดับมากทุกประเด็น หัวข้อที่อาจารย์พึงพอใจมากที่สุดคือมีปฏิทินการศึกษาและโปรแกรมการศึกษาแต่ละภาคอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาเห็นว่า การบริหารหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 หัวข้อที่นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด คือ หลักสูตรและขอบเขตเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

การบริหารหลักสูตรในประเด็นอาจารย์ผู้สอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ต่ออาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก⁵ ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.50 โดยเรื่องอาจารย์สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.70 แต่ความคิดเห็นของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.4 โดยเรื่องอาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับวิชาที่สอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.44 หากเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ต่ออาจารย์ผู้สอนจะมองในการทำหน้าที่ของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน เห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่า แต่มุมมองของนักศึกษาจะมองในประเด็นคุณวุฒิที่เหมาะสม ซึ่งเป็นมุมมองในด้านภาพลักษณ์ด้านคุณวุฒิเป็นอันดับแรกเป็นมุมมองของคนยุคใหม่ Gen Z ที่ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

3.ภาพรวมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาเหมาะสมหรือไม่ ภาพรวมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาเหมาะสม ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยแตกต่างกันในแต่ละชั้นปี แต่พบว่าชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีความเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนมากกว่าชั้นปีอื่นๆ ซึ่งอาจเนื่องจากรายวิชาที่เรียนในชั้น

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ปีที่ 1 และ 2 เป็นวิชาหมวดศึกษาทั่วไปและหมวดพื้นฐานวิชาชีพ ในการจัดการเรียนการสอนจะเน้นส่งเสริมการคิด มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย การเรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนในวิทยาลัยเป็นหลัก แต่การเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะเป็นการฝึกปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไม่มีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน นักศึกษาจะต้องศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 มากกว่าประเด็นอื่นๆ)

การประเมินสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ นักศึกษามีความคิดเห็นว่า สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สื่อการสอนมีความสอดคล้อง เหมาะสมกับวัตถุประสงค์/เนื้อหา มีความชัดเจนเนื้อหาเข้าใจง่าย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของสิ่งสนับสนุนน้อยกว่าชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ซึ่งวิชาที่เรียนในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เป็นวิชาในหมวดพื้นฐานวิชาชีพ และหมวดศึกษาทั่วไป จะมีหนังสือตำราเหล่านี้ในห้องสมุดจำนวนมาก และอาจเนื่องจากชั้นปีที่ 3 จะเรียนรายวิชาที่เป็นวิชาชีพเป็นหลักหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ตำราริชาหมวดวิชาชีพเป็นวิชาเฉพาะในด้านทันตสาธารณสุขและทันตกรรมมีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งหนังสือตำราภาษาไทยทางด้านทันตสาธารณสุขมีน้อย หนังสือทางทันตกรรมส่วนใหญ่เป็นตำราภาษาอังกฤษและไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียนโดยตรง เพราะจะเป็นหนังสือทางทันตแพทยศาสตร์ซึ่งมีเนื้อหาที่ซับซ้อนรายละเอียดมาก ขณะเดียวกันกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก็มีความเห็นว่สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยกว่าชั้นปีอื่นเช่นกัน โดยเฉพาะจากการประเมินการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เห็นว่ามีความพึงพอใจต่อวัสดุ/อุปกรณ์ และสิ่งสนับสนุนในการฝึกปฏิบัติงานน้อยที่สุด เนื่องจากมีข้อจำกัดทางงบประมาณของวิทยาลัยในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาล

การประเมินการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.3 อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการจัดฝึกปฏิบัติ/ฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษามีทักษะการทำงานในชุมชนมากขึ้น เท่ากับ 4.66 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริภา คงศรี⁸ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เห็นว่าการจัดฝึกปฏิบัติ/ฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษามีทักษะการทำงานในชุมชนมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด เท่ากับ 4.63 ซึ่งในการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามเป็นการฝึกประสบการณ์ก่อนสำเร็จการศึกษาฝึกที่โรงพยาบาลชุมชน มีการฝึกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ซึ่งนักศึกษาต้องนำความรู้ที่เรียนมาใช้ฝึกปฏิบัติตามที่กำหนด

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ควรมีการปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้มีความเหมาะสม และจำนวนเพียงพอ สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้ศึกษาในหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานของบัณฑิต เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ งานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับหลังจากออกไปปฏิบัติงาน รวมทั้งพฤติกรรมในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน และหลักสูตรให้มีความเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561.
2. วสันต์ ทองไทย. การประเมินหลักสูตรจากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ [อินเทอร์เน็ต]; 2551 [อ้างเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2563]. จาก: http://www.doed.edu.ku.ac.th/article/eva_curr
3. บุญเลี้ยง พุ่มทอง. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
4. วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สุริยาสาน; 2537.
5. ภัทรพล มหาจันทร์. การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศิลปากร [อินเทอร์เน็ต]; 2550 [อ้างเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2563] จาก: <http://www.tci.thaijo.org>
6. ยุพา ทรงแพทย์. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเทียบเท่าปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2542 ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต]; 2548 [อ้างเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2563] จาก: <http://www.dric.nrct.go.th>

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

7. อากาศ เปี้ยวนิม. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามรูปแบบ CIPPI. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2561;1(2):90-110.
8. ศิริภา คงศรี. การประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข พ.ศ. 2554. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น;2558.